

JUSTITSMINISTERIET

Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 18. december 2020
Kontor: Lovkvalitetskontoret
Sagsbeh: Ketilbjørn Hertz
Sagsnr.: 2020-0037-0092
Dok.: 1736127

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 4 vedrørende forslag til lov om retsafgifter (L 66), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 27. november 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Rosa Lund (EL).

Nick Hækkerup

/

Ketilbjørn Hertz

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 4 vedrørende forslag til lov om retsafgifter (L 66) fra Folketingets Retsudvalg:

”Er ministeren enig i, at en ændring af retsafgifterne ikke må være en reel barriere for retten til retfærdig rettergang? Af ministeriets svar på Advokatrådets høringssvar fremgår det, at Justitsministeriet ”har lagt vægt på, at personer med lav indkomst har mulighed for at søge fri proces og i givet fald opnå fritagelse for at betale retsafgift”. Imidlertid fremgår det af en artikel i Advokat Watch, at antallet af sager med fri proces er faldet, mens udgifterne til fri proces er steget, hvilket vækker bekymring for, om de lavindkomstgrupper, som fri proces er tiltænkt, faktisk har adgang til fri proces (”Jeg kan være bekymret for, om samfundets svage er blevet tilsidesat for bankdirektører”, AdvokatWatch den 26. august 2020). Vil ministeren på den baggrund forholde sig til, hvordan personer med lav indkomst sikres ret til retfærdig rettergang, herunder ret til fri proces?”

Svar:

1. Med lovforslaget videreføres de grundlæggende principper for retsafgiften for civile retssager, som blev indført i 2005, dvs. en lav retsafgift i sager om mindre krav, et maksimum for retsafgiften og et lavt maksimum for retsafgiften i sager om prøvelse af myndighedsudøvelse.

Dette er med til at sikre, at retsafgifterne ikke bliver en barriere for retten til en retfærdig rettergang.

Minimumsafgiften foreslås forhøjet fra 500 kr. til 750 kr. I procent er dette en forhøjelse på 50 pct., men beløbsmæssigt er det 250 kr.

Forhøjelsen skal desuden ses i lyset af, at minimumsafgiften for sagsanlæg på 500 kr. blev fastsat i 1989, og at forbrugerprisindekset er steget med ca. 70 pct. fra 1989 til 2018. Den foreslåede forhøjelse af minimumsafgiften er altså mindre end prisudviklingen.

Hertil kommer, at beløbsgrænsen for, hvornår der skal betales en højere retsafgift end minimumsafgiften, foreslås forhøjet fra 50.000 kr. til 100.000 kr. Det betyder, at retsafgiften for sager om krav i dette beløbsinterval efter forslaget nedsættes i forhold til nu.

Maksimumsafgiften for retssager om prøvelse af myndighedsudøvelse foreslås forhøjet fra 4.000 kr. til 4.500 kr. Dette er den samlede maksimale afgift

for behandling i én instans, dvs. summen af afgiften for sagsanlæg og afgiften for hovedforhandlingen (i dag maksimalt 2.000 kr. + 2.000 kr., efter forslaget maksimalt 1.500 kr. + 3.000 kr.). Der er tale om en forhøjelse på 12,5 pct. eller 500 kr.

Den gældende maksimumsafgift for retssager om prøvelse af myndighedsudøvelse blev fastsat i 2004 med ikrafttræden den 1. januar 2005. Som anført i den kommenterede høringsoversigt, ville en regulering med prisudviklingen medføre en større forhøjelse end foreslået, idet 4.000 kr. i 2004 reguleret med forbrugerprisindekset svarer til knap 5.000 kr. i 2018.

2. Advokatrådet har i sit høringssvar over Retsplejerådets betænkning, som lovforslaget bygger på, foreslået, at Justitsministeriet overvejer, om afgiften for prøvelse af myndighedsudøvelse skal fastholdes på det nuværende niveau under hensyn til, at der kan være tale om meget indgribende sager over for de borgere og virksomheder, der skal indbringe en sag mod en offentlig myndighed, og at der i mange tilfælde vil være tale om borgere, hvor størrelsen af afgiften vil kunne bevirke en reel barriere for at få prøvet grænserne for myndighedsudøvelsen ved domstolene.

Justitsministeriet har i lyset af Advokatrådets høringssvar overvejet spørgsmålet, men har på baggrund af den af Retsplejerådet foreslåede begrænsede forhøjelse på 250 kr. af minimumsafgiften og på 500 kr. af maksimumsafgiften udformet lovforslaget som foreslået af Retsplejerådet.

Som det fremgår af den kommenterede høringsoversigt, har Justitsministeriet i den forbindelse også lagt vægt på, at personer med lav indkomst har mulighed for at søge fri proces og i givet fald opnå fritagelse for at betale retsafgift.

Heri ligger, at Justitsministeriet anerkender, at der er borgere i Danmark, for hvem det vil kunne være vanskeligt at betale en retsafgift på f.eks. 4.000 kr. eller 4.500 kr. Det kan heller ikke udelukkes, at der kan være borgere, for hvem det vil kunne være vanskeligt at betale en retsafgift på 750 kr.

Sådanne borgere må imidlertid generelt antages at have en så lav indkomst, at de opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces. En bevilling af fri proces medfører bl.a., at borgeren ikke skal betale retsafgift.

For at en borger kan få fri proces, er det også en betingelse, at borgeren har rimelig grund til at føre proces.

Formålet med fri proces er nemlig at give personer med mindre gode økonomiske forhold mulighed for at føre retssag på linje med personer med bedre økonomiske forhold. Vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, tager derfor principielt udgangspunkt i, om en person, der har økonomisk mulighed for selv at afholde udgifterne til en retssag, ville føre retssag under de foreliggende omstændigheder.

Det er således ikke meningen med fri proces at give mulighed for at føre retssager med tvivlsom berettigelse, som en person med gode økonomiske forhold må antages ikke at ville bruge penge på at føre. Dette skal også ses i lyset af, at et af formålene med retsafgifter er at modvirke søgsmål med tvivlsom berettigelse, som belaster den anden part og trækker på domstolens ressourcer.

Eksistensen af retsafgifter på et vist niveau og eksistensen af en ansøgningsprocedure for fri proces er således også med til at sikre retfærdighed for alle borgere i samfundet.

3. I den artikel, som der henvises til i spørgsmålet, anføres, at antallet af retssager med fri proces i en periode har været faldende, samtidig med at de samlede udgifter til fri proces har været stigende. I sagens natur indebærer det, at udgiften pr. sag har været stigende. Det anføres i tilknytning hertil, at en væsentlig årsag til stigningen i de samlede udgifter er de mange såkaldte banksager, der er ført ved domstolene som led i det retlige opgør efter finanskrisen. Udgiften til fri proces i en sådan banksag er typisk væsentligt højere end i andre sager, fordi sådanne sager ofte er meget omfattende, dvs. med mange dokumenter og mange retsdage med deraf følgende udgifter til advokatbistand.

I artiklen er Birgitte Arent Eiriksson fra Tænketanken Justitia citeret for, at hun frygter, at de dyre banksager har betydet, at færre generelt har fået fri proces.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at udgifterne til fri proces er en lovbestemt udgift, hvor myndighederne tager stilling til hver enkelt modtaget ansøgning i forhold til de betingelser for fri proces, som fremgår af retsplejeloven.

Afgørelsen om fri proces i den enkelte sag er således uafhængig af udviklingen i de samlede udgifter til fri proces.

Afgørelser om fri proces træffes i visse oplagte tilfælde af domstolene, men når der skal foretages en vurdering af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, træffer Civilstyrelsen under Justitsministeriet afgørelse i 1. instans om ansøgninger om fri proces. Et eventuelt afslag på fri proces fra Civilstyrelsen kan imidlertid påklages til Procesbevillingsnævnet, der er et uafhængigt nævn tilknyttet domstolene. Nævnet er i fri proces-sager sammensat af en landsdommer, en byretsdommer og en advokat.

Det er gratis at ansøge om fri proces, og det er også gratis at klage til Procesbevillingsnævnet over et afslag på fri proces fra Civilstyrelsen.

På den baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at lovforslaget ikke rejser spørgsmål i forhold til adgangen for personer med lav indkomst til en retfærdig rettergang, herunder om fornødent adgang til fri proces.

Som det i øvrigt også fremgår af den artikel, som der henvises til i spørgsmålet, har Justitsministeriet uafhængigt heraf nedsat et udvalg med det formål at gennemgå de gældende ordninger for retshjælp og fri proces, samt ordningernes samspil med de private retshjælpsforsikringer, og fremkomme med anbefalinger til ændring af ordningerne.